

Evaluatie Cultuureducatie

januari 2017

Inhoudsopgave

1. Context cultuureducatie in Nederland	3
1.1 Landelijke ontwikkelingen	3
2. Cultuureducatie als onderdeel van beleid en organisatie Stadkamer	4
2.1 Hoe hebben we het aangepakt?	4
2.2 De toekomst	5
3. Fonds Cultuureducatie Zwolle	5
3.1 Het Zwolse model	5
3.2 Primair onderwijs	6
3.3 Voortgezet Onderwijs	12
3.4 Amateurkunst	18
3.5 Wijken	19
4. Aanbieders	21
4.1 De praktijk	21
4.2 De toekomst	22
4.3 Culturaanbieders op de website voor PO en VO	22
5. Bedrijfsbureau	23
5.1 De opzet van het Bedrijfsbureau	23
5.2 De praktijk	23
5.3 De toekomst	24
6. Materialenbank	24
6.1 De opzet van de Materialenbank	24
6.2 De praktijk	24
6.3 De toekomst	24
7. Randvoorwaarden	25
8. Adviseurs	25
8.1 Omvang	25
8.2 Ontwikkeling omvang	25
8.3 Dienstverlening	25
8.4 De toekomst	27
9. Jeugdcultuurfonds	27
10. Conclusies	27
	2

Evaluatie Cultuureducatie januari 2017

1. Context cultuureducatie in Nederland

De kern van het Zwolse beleid cultuureducatie is dat er een stevige culturele basis moet zijn voor alle kinderen in en rond de scholen, middels amateurkunst en in de wijken. Formeel is dit beleid op 1 januari 2015 van start gegaan. Halverwege 2016 is de Raad geïnformeerd over de voortgang van dit beleid. Als onderdeel van het Raadsbesluit op 14 januari 2014 is besloten om in 2017 het beleid te evalueren.

Om het beleid cultuureducatie te realiseren heeft de gemeente Zwolle ingezet op een Fonds Cultuureducatie en een onafhankelijke adviesfunctie voor scholen en cultuuraanbieders. Zoals eerder aangegeven in de tussenevaluatie 2016 is Zwolle redelijk uniek met deze aanpak die landelijk bekend staat onder de naam “het Zwolse model” om zes redenen:

1. De financiële prikkel die vanuit het Fonds beschikbaar is leidt er toe dat het beleid ook werkelijk gerealiseerd kan worden;
2. De verbinding tussen cultuureducatie in het onderwijs, amateurkunst en kunst in de wijken;
3. De leidende rol van het onderwijs;
4. De combinatie tussen een onafhankelijke adviseur en een fonds dat beschikbaar is;
5. Landelijke, provinciale en gemeentelijke doelstellingen voor het primair onderwijs sluiten op elkaar aan;
6. Vier verschillende geldstromen worden samengebracht ten behoeve van cultuureducatie.

Lovenswaardig is ook de aandacht die vanuit het Zwolse beleid gaat naar cultuureducatie in het voortgezet onderwijs. Het landelijk beleid heeft zich de laatste tien jaar met name gericht op het primair onderwijs.

1.1 Landelijke ontwikkelingen

De rijksoverheid vindt kwaliteit in cultuuronderwijs belangrijk en stelt daarvoor middels diverse regelingen financiën beschikbaar zoals:

- Vervolg op het programma Cultuureducatie met Kwaliteit voor de periode 2017-2020.
- De regeling prestatie box
- De regeling van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor VMBO, BSO en praktijkonderwijs
- De regeling voor muzieksubsidie voor Pabo's
- Impuls muziekonderwijs
- Regeling professionalisering Cultuuronderwijs

Opvallende ontwikkelingen die benoemd worden in ‘zicht op actieve cultuurparticipatie 2016’ zijn:

- Er lijkt er een einde te komen aan de forse bezuinigingen;
- Cultuurfinanciering wordt anders ingericht en doelstellingen worden steeds meer gerelateerd aan het sociaal domein;
- De digitalisering en de invloed daarvan op kunst en cultuur zet zich onverminderd voort.

2. Cultuureducatie als onderdeel van beleid en organisatie Stadkamer

De gemeente heeft Stadkamer gevraagd het Fonds Cultuureducatie Zwolle te beheren en de scholen en cultuuraanbieders te ondersteunen bij de realisatie van het Zwolse beleid door een onafhankelijke adviesfunctie op te pakken.

Deze adviesfunctie past goed bij Stadkamer. Onze kernwaarden zijn verleiden, verbinden en vernieuwen. In onze strategische visie staat: “we zijn een organisatie die midden in de samenleving staat en er is voor de samenleving. Samen met partners in de stad en burgerinitiatieven spelen we in op de behoefte van mensen om zich te ontwikkelen en te verrijken met kennis en cultuur. Wij zijn een plek waar je kennis kunt opdoen, anderen kunt ontmoeten, cultuur kunt beleven, waar je kunt lezen en lenen, studeren en werken, waar je geïnspireerd raakt en je kunt blijven ontwikkelen.”

2.1 Hoe hebben we het aangepakt?

Het Fonds Cultuureducatie primair onderwijs kon direct al op 1 januari 2015 van start omdat al eerder gestart was met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK). Dit programma had een aanjagende rol voor het Fonds Cultuureducatie primair onderwijs. De inrichting van het Fonds en de bijbehorende adviesrol versterkte het ingezette CMK beleid waarin de vraag van de scholen centraal staat. Waar bij aanvang het CMK programma een aanjagende rol had zien we in de loop van de tijd dit veranderen. CMK wordt onderdeel van het programma cultuureducatie Zwolle en heeft een versterkende werking doordat extra middelen beschikbaar zijn en deze bijna geheel besteed zijn.

Direct daarna volgde de inrichting van het Fonds Cultuureducatie voortgezet onderwijs. In het eerste jaar zien we een lichte onderbesteding van dit fonds omdat scholen moesten wennen aan deze manier van werken en omdat het fonds halverwege het kalenderjaar gestart is.

In 2016 is fors ingezet op de onderdelen Amateurkunst en Wijken. Na consultatie van het veld voor amateurkunst en gekeken naar landelijke ontwikkelingen op dit gebied is er voor amateurkunst een fonds ingericht dat vanaf 1 maart 2016 daadwerkelijk van start gegaan is. Voor het onderdeel Wijken hebben we onderzoek gedaan in de wijken om te komen tot een goede aanpak. Dit Fonds is eind 2016 gelanceerd onder de naam Buurtcultuur Fonds.

Het beschikbare Fondsgeld voor amateurkunst en wijken is in 2015 deels besteed maar ad hoc en in lijn met de doelen.

Aanvragen wel/niet honoreren

In het kader van soberheid en doelmatigheid spelen de adviseurs van Stadkamer een centrale rol bij de toekenning van de gelden uit het Fonds Cultuureducatie PO en VO. Dit is mogelijk omdat er heldere en transparante kwaliteitscriteria opgesteld zijn.

Voor amateurkunst en wijken is gekozen om te werken met onafhankelijke commissies met deelnemers die ervaring hebben in het werkveld. Zij beoordelen de aanvragen op basis van de vooraf opgestelde doelstellingen. De gehonoreerde aanvragen worden met redenen benoemd en beschreven op de website Buurtcultuur & Amateurkunst. De commissies kijken met name naar aansluiting van de aanvragen bij de doelstellingen van het Fonds, inhoud van de activiteit en haalbaarheid op het gebied van begroting en planning. Daarbij wordt ook gelet op het grotere geheel van verdeling over disciplines, doelstellingen en dergelijke. De adviseurs van Stadkamer begeleiden de aanvraag in het voortraject zodat de commissie ze ook daadwerkelijk op inhoud kan beoordelen.

Beheer Fonds Cultuureducatie Zwolle

Denkend vanuit de adviesrol die Stadkamer heeft op het gebied van cultuureducatie leek het de gemeente logisch om het beheer van het Fonds ook bij Stadkamer te beleggen. Inhoudelijke en organisatorische voordelen konden worden behaald. Bovendien zou de herkenbaarheid voor partijen in het onderwijs, wijken en culturele aanbieders hierdoor het grootst zijn.

Inhoudelijk pakt dit goed uit. Organisatorisch hebben we ons onvoldoende gerealiseerd hoeveel personeelskosten en dus financiën het kost om het Fonds Cultuureducatie met de diverse onderdelen goed te beheren. In 2016 hebben we de werkprocessen rondom het Fonds kritisch geëvalueerd en eenvoudiger gemaakt. Desondanks blijft het een arbeidsintensieve klus.

Eigen uitstraling

In de beslisnota van 14 januari 2014 geeft de gemeente het belang aan van de onafhankelijkheid van de makerlaars/adviesfunctie. Om die reden biedt Stadkamer zelf geen cultuureducatie activiteiten meer aan. In de praktijk is er niet altijd een scherpe grens te trekken tussen lezen, leesplezier en cultuureducatie. Een voorbeeld van een dergelijke activiteit is bijvoorbeeld het geven van collectieadvies op scholen.

Daarnaast geeft de gemeente in de betreffende beslisnota aan het belangrijk te vinden dat de makelaars/adviesfunctie als zelfstandig onderdeel van de nieuwe organisatie herkenbaar is waarmee invulling gegeven zou worden aan de motie “eigen uitstraling”. Om de identiteit van de diverse onderdelen herkenbaar te houden heeft Stadkamer er voor gekozen om in haar uitingen te werken met de labels Lezen en Lenen; Media- en taaleducatie; Cultuureducatie; Buurtcultuur & Amateurkunst. De herkenbaarheid van de diverse onderdelen zie je ook terug in de website van Stadkamer en de aparte nieuwsbrieven die verstuurd worden.

Opgemerkt moet worden dat er vanaf de start een spanning bestaat tussen de gewenste eigen identiteit aan de ene kant en de evenzeer gewenste synergie aan de andere kant. Verwante diensten en overlappende doelgroepen waren juist een belangrijke reden om de cultuureducatieve functie onder te brengen bij de toenmalige bibliotheekorganisatie.

Adviesraad

Specifiek voor het Fonds Cultuureducatie Zwolle is een adviesraad in het leven geroepen met als doel om adviezen te geven ten aanzien van het Fonds. De adviesraad bestaat uit vertegenwoordigers van zowel aanbieders als vragers en vergadert in principe twee maal per jaar op uitnodiging van de directeur-bestuurder. Begin 2017 kunnen we concluderen dat de richtlijnen zo duidelijk zijn dat we voornemens zijn om de raad alleen nog maar bij grote wijzigingen bij elkaar te roepen.

2.2 De toekomst

Stadkamer vindt dat de rol van onafhankelijk adviseur en beheerder van het Fonds goed bij haar past. In relatief korte tijd zijn er mooie stappen gezet. De verschillende onderdelen van het Fonds Cultuureducatie zijn goed ingericht en het financiële beheer is op orde. Nu dit klaar is kunnen we ons de komende periode nog meer richten op de rol van aanjager, inspirator, verbinder en facilitator.

3. Fonds Cultuureducatie Zwolle

3.1 Het Zwolse model

Sinds 2015 is het nieuwe Zwolse beleid voor cultuureducatie ingegaan met het gemeentelijke Fonds Cultuureducatie en een onafhankelijke adviseur voor de scholen en cultuuraanbieders. Een van de pijlers van het Zwolse beleid is de vraaggerichte aanpak: de vraag van de school is leidend. Dit is een grote omslag in denken en werken, zowel voor de scholen als voor de cultuuraanbieders. Hoewel uit landelijk onderzoek blijkt dat hierin de afgelopen jaren nauwelijks vooruitgang is geboekt, zien we dat Zwolse scholen hierin wel degelijk een grote stap zetten.

Steeds meer Zwolse scholen willen duurzame samenwerkingsrelaties aangaan met cultuuraanbieders die aansluiten bij hun visie. Dit leidt niet alleen tot meer kennis en vaardigheden bij leerlingen, maar ook bij de leerkrachten. Bovendien levert het betere doorlopende leerlijnen op en meer samenhang in het onderwijs. Deze ontwikkeling is te danken aan het Zwolse model en de rol van Stadkamer als onafhankelijk adviseur hierin. De adviseurs creëren bewustwording bij scholen en faciliteren op diverse manieren de mogelijkheid tot kennismaking, ontmoeting en uitwisseling. Zo wordt er

bijvoorbeeld twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor Interne Cultuur coördinatoren (ICC'ers) van alle basisscholen en voor andere leerkrachten. Het ICC netwerk biedt scholen een unieke kans om ervaringen te delen, inhoudelijke kennis over cultuureducatie te vergroten en nieuwe inspiratie op te doen.

Bij de ontwikkeling van de vraaggerichte aanpak is het van groot belang om ook aandacht te hebben voor de cultuuraanbieders. Zij maken de slag van aanbodgericht naar vraaggericht werken. Terugkijkend op de afgelopen periode kunnen we concluderen dat ook hier vorderingen in gemaakt zijn. o.a. als resultaat van en korte scholing tijdens Cultuurklik in het voorjaar van 2016, door diverse bijeenkomsten en activiteiten als Windkracht 12 maar ook in de diverse contacten die er zijn tussen de adviseurs en de aanbieders.

3.2 Primair onderwijs

3.2.1 De opzet vanuit beslisnota 14 januari 2014

Met het geld uit het Fonds Cultuureducatie kunnen scholen die het beleid en gemaakte afspraken onderschrijven concrete cultuureducatie activiteiten inkopen bij cultuuraanbieders. Scholen krijgen het geld niet zelf maar krijgen 'trekkingsrechten'. Hoe beter een school cultuureducatie heeft ingebed in het schoolbeleid en het onderwijsprogramma, hoe hoger de trekkingsrechten waarop ze aanspraak kunnen maken. Met deze afspraken wordt invulling gegeven aan de motie "sturen op resultaat". Scholen worden op deze wijze gestimuleerd om hun cultuureducatiebeleid de komende jaren verder te ontwikkelen richting een vraaggerichte en goed in het schoolprogramma geborgde aanpak van cultuureducatie. Ook wordt hiermee de marktwerking gestimuleerd en worden aanbieders uitgedaagd om passende activiteiten voor scholen te ontwikkelen en aan te bieden. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie "kansrijk en duidelijk voor iedereen". Deze opzet wordt in 2014 samen met scholen en culturele partners verder uitgewerkt.

3.2.2. De praktijk

De praktijk : ontwikkeling fases

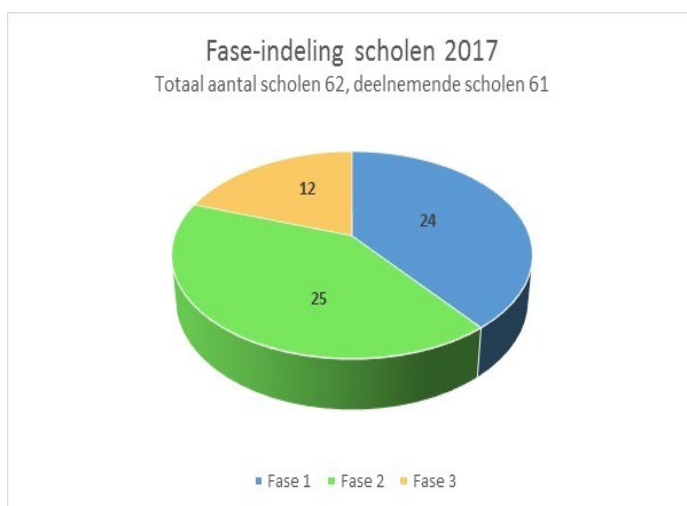
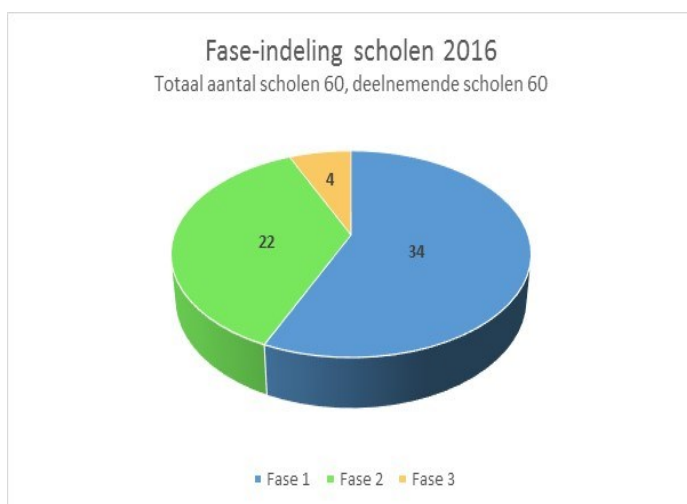
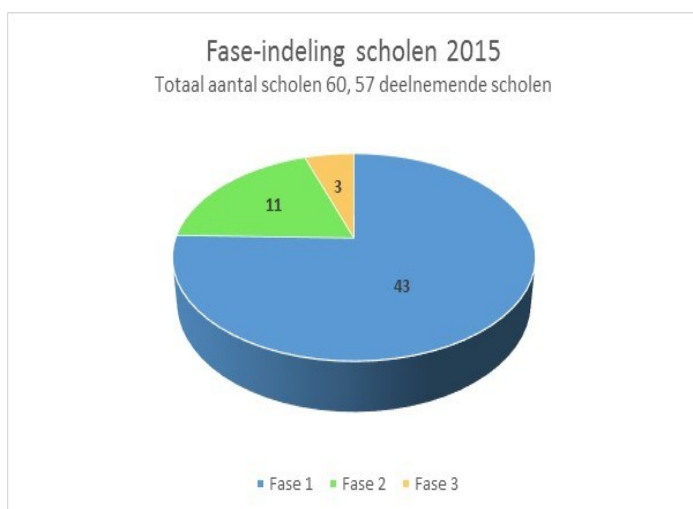
Bij de start van het Fonds Cultuureducatie primair onderwijs zijn de scholen op basis van 8 kwaliteitscriteria ingedeeld in één van de drie fases te weten:

- Fase 1 Komen & Gaan
de school maakt jaarlijks een keuze uit het aanbod van cultuuraanbieder(s)
- Fase 2 Vragen & Antwoorden
de school stelt specifiek vragen aan cultuuraanbieder(s) om het aanbod passend te maken aan het schoolprogramma
- Fase 3 Leren & Ontwikkelen
de school en cultuuraanbieder(s) gaan een vergaande samenwerking aan en werken vanuit een gedeelde visie.

De hoogte van de trekkingsrechten is afhankelijk van de fase waarin de school zich bevindt. Hoe hoger de fase hoe hoger de trekkingsrechten. Op deze wijze stimuleert het Fonds Cultuureducatie de scholen om het cultuureducatiebeleid verder te ontwikkelen en het te borgen in de schoolprogramma's.

Deze stimulans is daadwerkelijk te zien in de fase ontwikkeling van de scholen. Zie figuur 1. Bij aanvang van het nieuwe beleid in 2015 zat het overgrote deel (43 van de 57 deelnemende scholen) van de Zwolse scholen in fase 1. De fase waarin scholen een keuze maken uit het aanbod van cultuuraanbieders. Eind 2016 zitten 37 scholen in fase twee of drie en nog slechts 24 scholen in fase 1.

We kunnen concluderen dat de gedachte dat een financiële prikkel uit het Fonds de scholen zou stimuleren om het cultuureducatiebeleid te ontwikkelen en te borgen klopt en in de praktijk werkt.

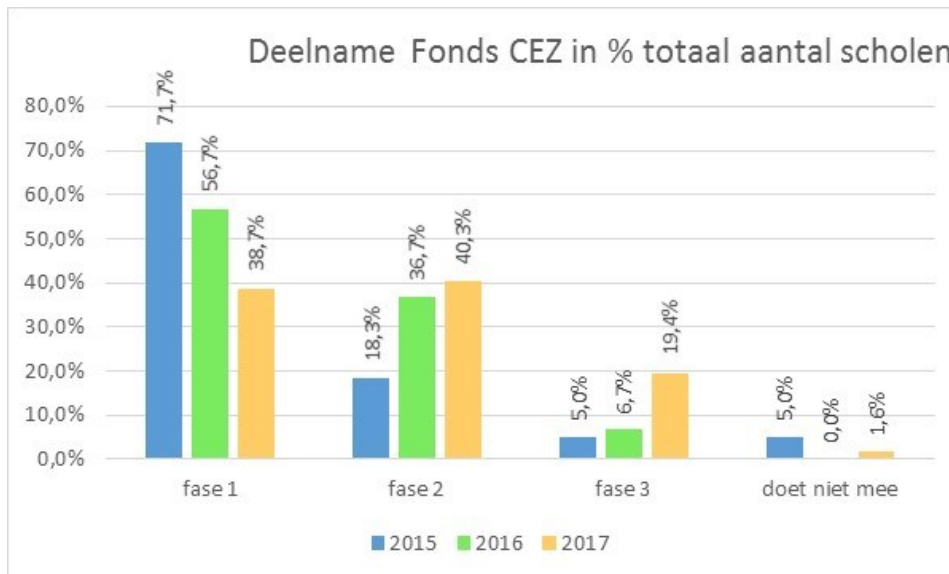

Figuur 1

De oorspronkelijke doelstelling is dat eind 2017 25% van de scholen in fase 1 zitten, 50% in fase 2 en 25% in fase 3. De verwachting is dat we dat gaan halen.

De praktijk : deelname scholen

Bij aanvang deden met uitzondering van drie scholen alle Zwolse basisscholen mee. Sinds 1 januari 2016 zijn ook de laatste drie scholen ingestapt zodat er een dekking is van 100%. Op 1 januari 2017 is een nieuwe basisschool opgericht die voornemens is om met ingang van 1 januari 2018 deel te nemen aan het Fonds Cultuureducatie primair onderwijs. Zie figuur 2.

Figuur 2

De praktijk : leerlijnen

In dialoog tussen één of meer scholen en cultuuraanbieders zijn leerlijnen ontwikkeld die er nog niet waren. Deze leerlijnen zijn vertaalbaar en inpasbaar naar curricula en daarmee beschikbaar en bruikbaar voor andere scholen.

- Leerlijn erfgoed 'Het verhaal van Zwolle' gekoppeld aan locaties in Zwolle, door het Oversticht in samenwerking met Historisch Centrum Overijssel, Stedelijk Museum en een 3-tal CmK-scholen (afronding voorjaar 2017).
- Leerlijn Literatuur & Lezen door de Talentuin, media- en taaleducatie Stadkamer en de Morgenster.
- Leerlijn erfgoed, Het Mysterie van Stadshagen, door Historisch Centrum Overijssel, samen met twee scholen in deze wijk.
- Leerlijn (pop)muziek voor groep 5 t/m 8 door Hedon, in samenwerking met de Wendakker (afronding in 2017 met een Klokhuis-film).
- Ontwikkeling van Zwolse lessen voor Museum de Fundatie, Zwolse Theaters, en Theater Gnaffel voor de digitale beeldende methode 'Laat maar zien'.
- Muzieklessen voor 'Eigenwijs digitaal' door Meesters in Muziek i.s.m. Jeugdsymfonieorkest de Vuurvogel.

Eind 2016 heeft 60% van de Zwolse scholen ten minste één verticale leerlijn gerealiseerd.

De praktijk: deskundigheidsbevordering

Er wordt op verschillende manieren ingezet op deskundigheidsbevordering van zowel de scholen als de aanbieders. Voor leerkrachten en cultuuraanbieders organiseren we netwerkbijeenkomsten, lezingen en workshops (Windkracht 12), Expeditie Cultuureducatie, ICC training, Cultuurklik, en informatiebijeenkomsten over subsidieregelingen en ontwikkelingen. Deze activiteiten worden goed

bezoekt en hebben als doel: kennis vergroten, inspireren, enthousiasmeren, ontmoeten, verbinden en uitwisselen. Dit alles gericht op ontmoeting tussen scholen en cultuuraanbieders en een verdere door groei in fasering en daarmee op een kwaliteitsverhoging van het cultuuronderwijs. In deze is het ook goed om te benoemen dat aan het einde van schooljaar 2016-2017 80% van de Zwolse scholen een gecertificeerde cultuur coördinator in de school heeft.

Stadkamer betreft de drie Zwolse Pabo 's en ArtEZ als actieve partners bij deskundigheidsbevordering en werkt daarbij samen met provinciale partners zoals Concordia Enschede, Rijnbrink, de Leeuwenkuil Deventer, Creaheim Hengelo.

3.2.3 De toekomst

De beleidswijzigingen van de afgelopen periode hadden grote consequenties voor het veld. De komende periode is het tijd om alle ontwikkelingen te bestendigen.

We zien dat de Zwolse scholen steeds beter de juiste cultuuraanbieders weten te vinden passend bij hun vraag. Dit proces tussen scholen en cultuuraanbieders die een duurzame relatie aangaan verdient het om te worden bestendigd.

De toekomst: deelname scholen

In 2016 deden alle Zwolse scholen mee aan het cultuureducatiebeleid van Zwolle. In 2017 is er een nieuwe school van start gegaan die voornemens is in 2018 mee te doen. Voor de toekomst willen we alle scholen behouden.

De toekomst; ontwikkeling fases

Het Fonds Cultuureducatie primair onderwijs kent acht kwaliteitscriteria op basis waarvan de school ingedeeld wordt in fase 1, fase 2, of fase 3. In het tevredenheidsonderzoek dat begin 2016 is gehouden onder de scholen over het Zwolse cultuureducatiebeleid werd door een aantal respondenten aangegeven dat ze onzeker waren over de haalbaarheid van het Zwolse beleid omdat de criteria niet altijd even helder waren en er weinig verschil zat tussen fase 2 en fase 3. In 2016 zijn de kwaliteitscriteria aangescherpt op basis van deze feedback. Daarbij is expliciet gelet op het bevorderen van draagvlak. Het criterium 'volgen culturele ontwikkeling' voor fase 2 is naar beneden bijgesteld. Op basis van de betreffende kwaliteitscriteria is ook de inhoud van de ICC training aangepast waardoor er meer aandacht is voor de kwaliteitscriteria in betreffende training.

In het betreffende tevredenheidsonderzoek werd ook aangegeven dat draagvlak binnen het team voor cultuureducatie van groot belang is. De komende periode willen we inzetten op het bevorderen van teamgerichte scholingsactiviteiten. Hiervoor is een aanpak op maat per school nodig.

De toekomst: leerlijnen

Eind 2016 heeft 60% van de Zwolse scholen ten minste één verticale leerlijn gerealiseerd. Dat is een mooi resultaat. In de toekomst willen we meer aandacht geven aan het verbinden van cultuur met andere vakken. Landelijk zien we deze trend, het verbinden van de diverse leergebieden wordt horizontaal onderwijs genoemd. Scholen krijgen ondersteuning bij de verbinding van een leerlijn met het curriculum, bij de implementatie van leerlijnen en bij het verbinden van de verschillende leergebieden.

De toekomst: deskundigheidsbevordering

Zowel scholen als cultuuraanbieders hechten veel belang aan de kwaliteit van het cultuuronderwijs. Om die kwaliteit van het aanbod beter in kaart te kunnen brengen willen we gaan werken met heldere criteria en wordt de evaluatie en het delen van ervaringen gestimuleerd door de adviseurs van Stadkamer.

Voor de cultuuraanbieders die hun kennis over cultuuronderwijs willen vergroten zodat zij beter in staat zijn scholen te ondersteunen bij hun ontwikkeling en bij borging in het curriculum organiseren en initiëren we naast Cultuurklik en Windkracht 12 speciale trainingen voor aanbieders zoals de basistraining en vervolgcursus Speciaal onderwijs in samenwerking met Rijnbrink en Stichting Tamino. Bij de deskundigheidsbevordering van cultuuraanbieders zijn we , samen met de provinciale partners (Rijnbrink, Leeuwenkuil, Creaheim en Concordia) in gesprek met ArtEZ om hun rol hierin te vergroten.

Goede cultuureducatie stopt niet bij de poorten van de schooldeur. Er liggen volop kansen voor versterking van de relatie van scholen met amateurkunst en vrijetijdsaanbod in de wijk en daarmee de verbinding tussen de vier domeinen van het Fonds Cultuureducatie. Met behulp van een Kunst & Cultuurwijzer willen we het vrijetijdsaanbod dat scholen kunnen inzetten voor naschoolse activiteiten en/of dat zij kunnen verbinden met binnen schools cultuuronderwijs in kaart brengen per wijk.

3.2.4 Ervaringen scholen

Begin 2016 is door bureau Vormen een onderzoek gedaan onder de scholen PO en VO over het nieuwe Zwolse beleid. De respons uit het PO was meer dan voldoende om representatief te zijn. Uit dit onderzoek bleek o.a.:

- In het algemeen zijn de scholen tevreden over het aanbod op de website van Stadkamer
- Men is tevreden over het contact met de adviseurs van Stadkamer
- In overgrote meerderheid is men van mening dat het Zwolse beleid een financiële impuls geeft aan cultuuronderwijs en dat het beleid een bijdrage levert aan onderwijsvernieuwing.
- De bekendheid met het Zwolse beleid en het Fonds Cultuureducatie ligt bij groepsleerkrachten ca 30% lager dan bij ICC'ers en directeuren.
- De meeste aandacht gaat naar de disciplines muziek, beeldend en drama/theater.
- Cultuuronderwijs wordt vaak gezien als aanjager van de noodzakelijke onderwijsvernieuwing.

De conclusies uit dit rapport zijn verwerkt in de nieuwe CMK aanvraag (2017-2020) die op 1 februari gehonoreerd is door het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Dit onderzoek heeft geleid tot een aantal constatering en aanbevelingen. Op basis daarvan hebben we bureau Vormen gevraagd in gesprek te gaan met een aantal directeuren, cultuur coördinatoren en CKV-/vakdocenten om een en ander verder uit te diepen. We hadden behoefte aan het verder uitdiepen van onderstaande onderwerpen:

Voor het PO:

- De haalbaarheid van de kwaliteitscriteria zoals die ten grondslag liggen aan het model in het fonds van CEZ. De vraag is hoe hier beter aangesloten kan worden op de praktijk.
- In welke vorm kan deskundigheidsbevordering aangeboden worden zodat deze ook aansluit bij de behoeften van de school.
- De drie verschillende functiegroepen (directie, ICC-er en groepsleerkracht) hebben een verschillende voorkeur om geïnformeerd te worden. Welk communicatiekanaal is het meest effectief voor welke groep?

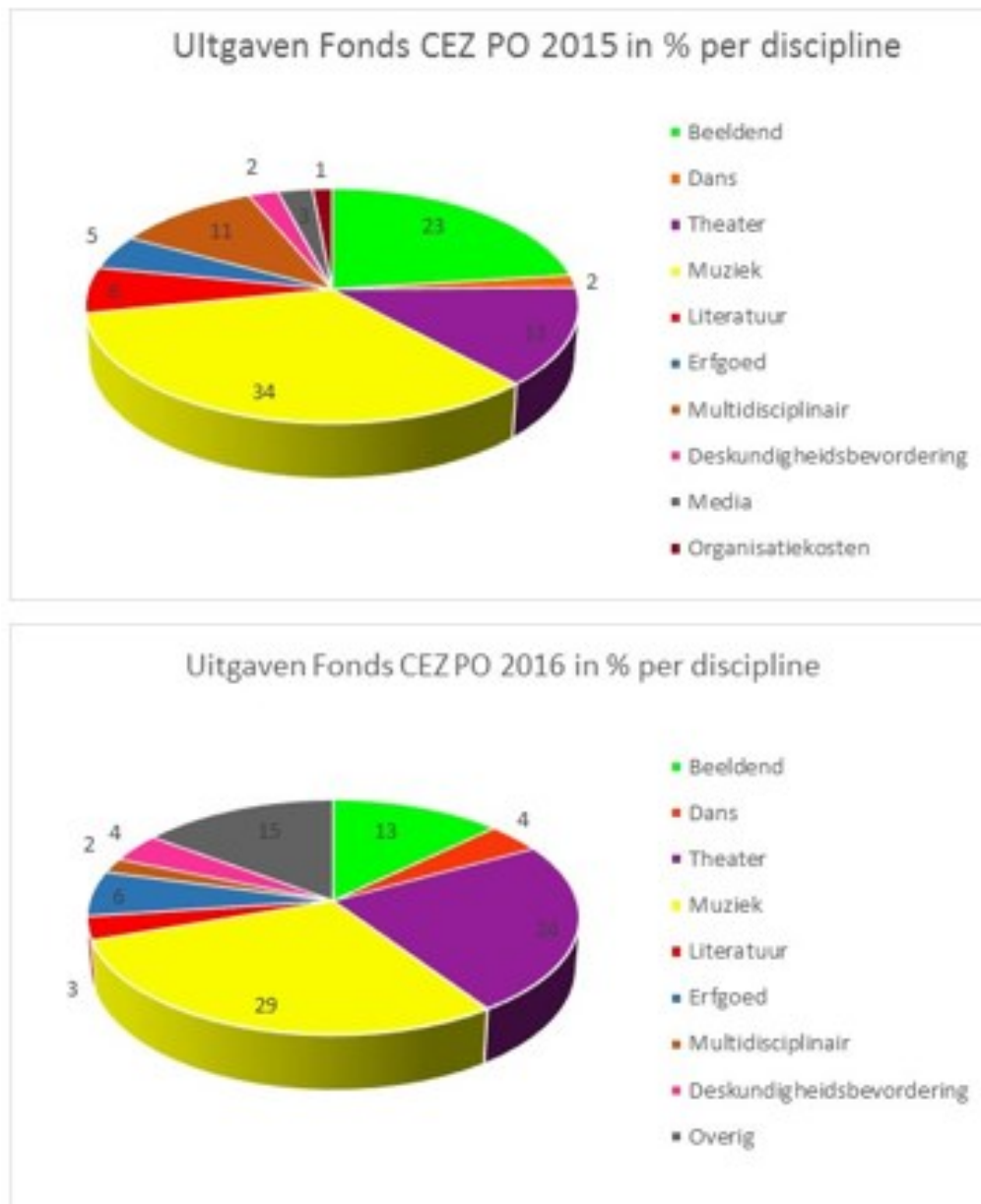
Voor het VO:

- Maatregelen ter verbetering van de kwaliteit. Financiële ondersteuning vanuit de gemeente levert volgens de respondenten uit het eerste onderzoek voor een deel bij aan verbetering van de kwaliteit van cultuuronderwijs. In vervolgonderzoek is de vraag gesteld welke middelen/maatregelen (anders dan financiën) vanuit de gemeente nog meer een positieve bijdrage zouden kunnen leveren.

- In welke vorm kan deskundigheidsbevordering aangeboden worden zodat deze ook aansluit bij de behoeften van de school..
- De drie verschillende functiegroepen (directie, ICC'er en groepsleerkracht) hebben een verschillende voorkeur om geïnformeerd te worden. Welk communicatiekanaal is het meest effectief voor welke groep?

3.2.5 Financiële stand van zaken inclusief eigen bijdrage

Het onderwijsbudget voor het primair onderwijs wordt gevoed door de bijdrage van scholen (rijksbijdrage aan scholen van € 10,90 per leerling) en gemeente, provincie Overijssel en eventueel derden. Een voorbeeld van dit laatste is de subsidie voor Cultuureducatie met Kwaliteit die Stadkamer in de periode 2017-2020 ontvangt van het Fonds Cultuurparticipatie.

Figuur 3

Figuur 3 geeft zicht op de verdeling van het budget over de diverse disciplines in 2015 en 2016. Opgemerkt moet worden dat het niet gaat over het aantal activiteiten. De disciplines erfgoed, literatuur en dans zijn vanuit dit financieel perspectief onderbelicht. Dat wil dus niet altijd zeggen dat

scholen daar minder mee bezig zijn. Voor dans geldt dat mogelijk wel, maar erfgoed kost relatief weinig en literatuur wordt niet altijd als cultuureducatie gezien

Zowel in 2015 als in 2016 wordt het grootste deel van de financiële middelen besteed aan muziek. Muziek heeft een lange traditie in het onderwijs en wordt door veel scholen als belangrijk gezien. Tegelijkertijd vinden ze het ook moeilijk dus zetten ze daarvoor externe expertise in, in vorm van voorbeeldlessen. De uitgaven voor de kunstdiscipline theater kunnen hoog zijn omdat het ook om voorstellingen gaat, die vaak een hoger bedrag per leerling kosten dan een lessenserie of een workshop. Beeldend is een kunstdiscipline die eigenlijk wel op elke school gegeven wordt, maar er wordt minder vaak externe expertise ingezet. Veel scholen maken bij beeldend gebruik van een methode zoals 'Laat maar zien'.

Opvallend is ook het lage bedrag voor deskundigheidsbevordering. Hierbij moet opgemerkt worden dat dit een vertekend beeld geeft omdat er 28 CMK scholen zijn die een bijdrage kregen voor deskundigheidsbevordering uit het CMK budget.

Scholen die meedoen met de Impuls Muziekonderwijs en de regeling Professionalisering Cultuuronderwijs bekostigen deskundigheidsbevordering uit deze aparte subsidie.

Voor deskundigheidsbevorderingsactiviteiten zoals Cultuurklik, ICC netwerk en Windkracht 12 is ook CMK budget beschikbaar, hierdoor hoefden de scholen hun schoolbudget van het Fonds hiervoor dus niet aan te spreken.

Bovendien zijn er scholen die deskundigheidsbevordering uit een andere pot bekostigen bijv. als onderdeel van een studiedag.

De toekomst: financiële stand van zaken inclusief eigen bijdrage

Het onderwijsbudget voor het primair onderwijs wordt nu gevoed door de bijdrage van scholen te weten de rijksbijdrage (prestatie box). Bij aanvang van het Zwolse beleid was dit een bedrag van 10,90 euro per leerling. Dit bedrag wordt jaarlijks verhoogd en bedraagt inmiddels 11,64 euro per leerling. Stadkamer wil graag in overleg met het onderwijs en de gemeente om te bepalen of het bedrag aangepast moet naar 11,64 euro of gehandhaafd op 10,90 euro.

Daarnaast bieden de verschillende landelijke regelingen kansen om het bedrag voor cultuureducatie te verhogen. Bijvoorbeeld de regeling Muziekimpuls en de regeling Professionalisering Cultuuronderwijs. Deze twee regelingen bieden kansen voor onderwijsvernieuwing. Met deze subsidieregelingen is in de periode 2015-2016 €350.000,00 activiteitengeld gegenereerd voor de scholen die een aanvraag gehonoreerd hebben gekregen ten behoeve van cultuureducatie. Stadkamer ziet het als haar taak om kansen die deze landelijke regelingen bieden te benutten en te verbinden aan onze lokale situatie. En haar expertise in te zetten om schoolbesturen, scholen en cultuuraanbieders hierin te ondersteunen

3.3 Voortgezet Onderwijs

3.3.1 De opzet vanuit beslisnota 14 januari 2014

Inzet in het primair onderwijs biedt de beste kansen op het realiseren van onze doelstelling: een stevige culturele basis voor alle kinderen in Zwolle. Maar we willen op die basis ook verdere talentontwikkeling blijven stimuleren. Daarom maken we binnen het Fonds Cultuureducatie ook een budget vrij voor activiteiten in het voortgezet onderwijs.

In de tussenevaluatie 2016 wordt in het kader van het voortgezet onderwijs als aandachtspunt benoemd dat de beschikbare middelen voor het fonds Voortgezet Onderwijs relatief gering zijn.

3.3.2 De praktijk

Het Fonds voortgezet onderwijs is in overleg met het voortgezet onderwijs opgezet en met ingang van het schooljaar 2015-2016 gestart. Het Fonds VO bestaat uit drie onderdelen: Basisfonds,

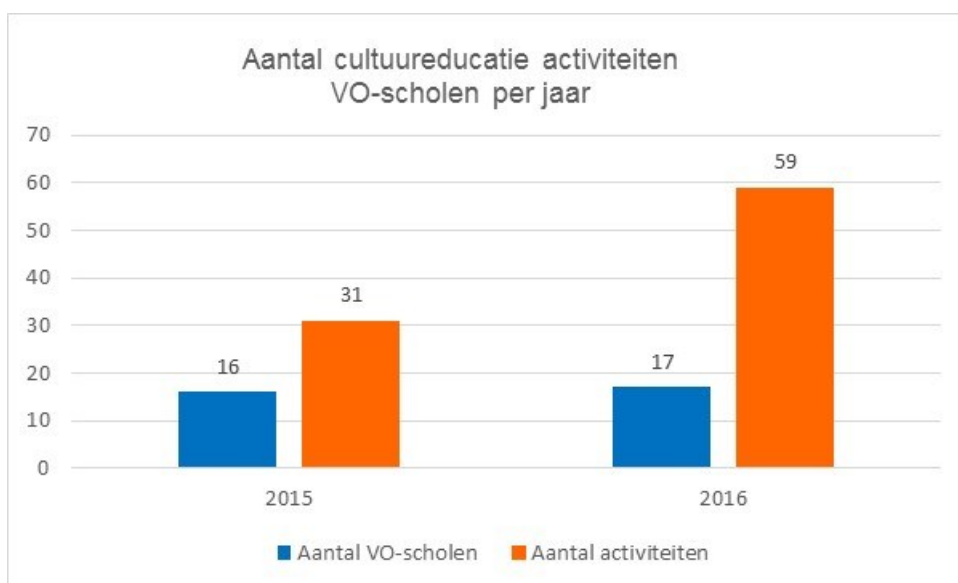
Plusfonds, Inspiratie & Ontmoeting. Met de middelen uit het Fonds kunnen scholen de ontwikkeling, organisatie en uitvoering van cultuur educatieve activiteiten bekostigen.

Het Fonds is een stimulans om:

- cultuureducatie te verankeren in het onderwijs.
- een visie te ontwikkelen op cultuureducatie.
- actief activiteiten te kiezen die passen bij de doelgroep.
- samen te werken met cultuuraanbieders.

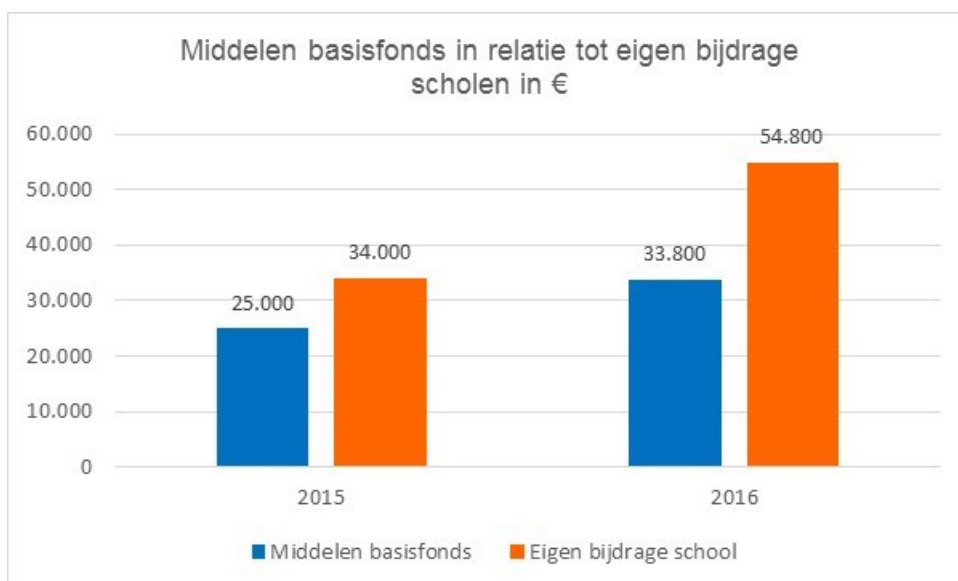
Basisfonds:

Het Basisfonds is er voor alle voortgezet onderwijs scholen in Zwolle. Binnen het fonds is voor scholen per kalenderjaar 3 euro per leerling beschikbaar voor cultuureducatie activiteiten. Er geldt een minimale eigen bijdrage van 50%. In 2015 werd hier door 16 van de 17 scholen gebruik van gemaakt. In 2016 heeft 100% van de scholen gebruik gemaakt van het Basisfonds (zie figuur 4).

Figuur 4

Met het Basisfonds zijn in 2016 in totaal 59 activiteiten gefinancierd waarbij €34.000 uit het fonds is gefinancierd en scholen zelf ruim € 54.000 hebben geïnvesteerd vanuit eigen middelen (zie figuur 5).

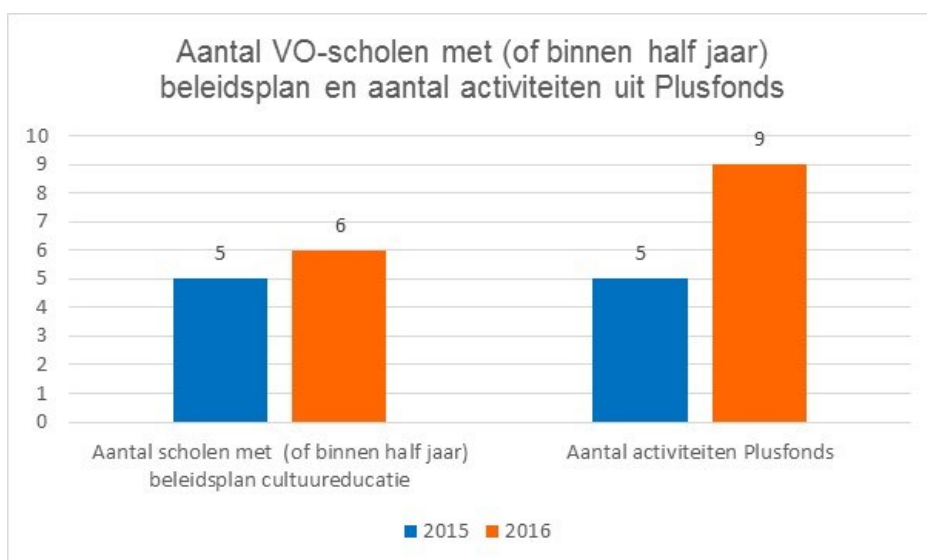

Figuur 5

Plusfonds:

Het Plusfonds is beschikbaar voor alle scholen die een cultuurbeleidsplan hebben opgesteld met daarin een visie op cultuur en een (meerjarig)activiteitenplan, of voor scholen die de ambitie hebben dit binnen een half jaar te ontwikkelen. Scholen kunnen een subsidieaanvraag indienen voor cultuur educatieve activiteiten die aansluiten bij de visie van de school. Ook bij dit fonds geldt een minimale eigen bijdrage van 50%.

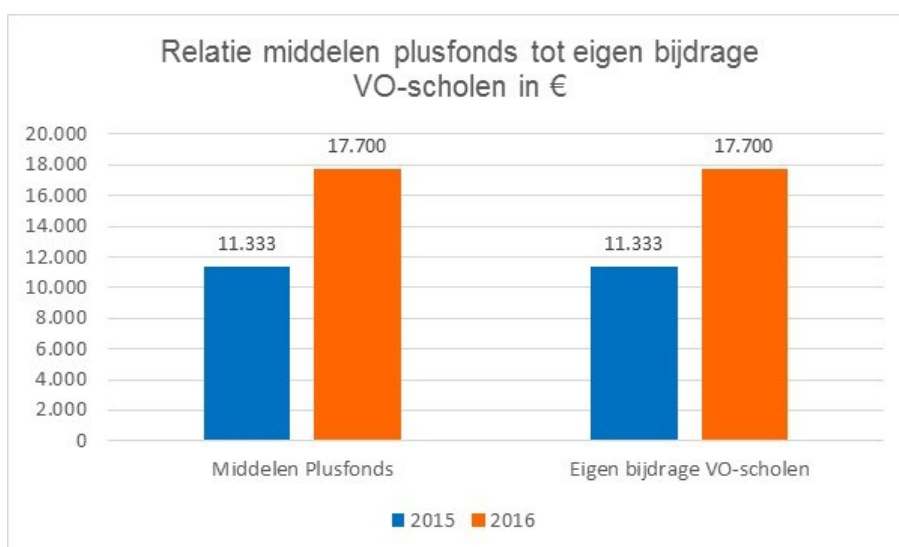
Scholen kunnen afhankelijk van het leerlingenbereik een fondsbijdrage aanvragen van maximaal € 1.500 of € 3.000 per activiteit. Leerlingenpopulatie bedraagt in 2016 11.943 leerlingen (gebaseerd op teldatum 1 oktober 2014).

Figuur 6

In figuur 6 zien we dat er in 2016 een school meer dan in 2015 een beroep doet op het Plusfonds, waarbij er ook meer financiële middelen besteed worden aan cultuureducatie op school. In figuur 7 zien we de relatie tot middelen uit het Fonds en eigen middelen van de school.

Het aantal activiteiten neemt toe met vier ten opzichte van 2015. Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat Stadkamer geen zicht heeft op de besteding van scholen op activiteiten die buiten Stadkamer en de fondsen om gefinancierd worden. Scholen hebben meer ingelegd dan de verplichte eigen bijdrage.

Figuur 7

Van de scholen die het Plusfonds weten te vinden, zien we dat er op beleidsvlak ook stappen zijn gezet. AOC Groene Welle, Talentstad VMBO volgen het Cultuurlopertraject. De Cultuurloper is in Brabant ontwikkeld met CMK geld en wordt landelijk gedeeld. Onder begeleiding van de adviseurs van Stadkamer wordt op basis van de Cultuurloper gewerkt aan een visie, meerjarig activiteitenplan en draagvlak binnen de school. In het najaar van 2016 zijn Thorbecke VMBO en Thorbecke Praktijkonderwijs gestart met het opstellen van een visie en cultuurbeleidsplan. Hierbij vindt voor het eerst samenwerking tussen beide Thorbecke-scholen plaats en is de wens geuit om op onderwijsniveau samen te gaan werken, bv door uitwisseling van kunstvakdocenten en gezamenlijke activiteiten.

In de tweede aanvraagronde van 2016, met uitvoering van activiteiten in de eerste helft 2017, wordt het Plusfonds voor het eerst overvraagd en hebben we scholen moeten teleurstellen omdat hun aanvraag niet (volledig) gehonoreerd werd.

Inspiratie en Ontmoeting

Binnen het Fonds is jaarlijks een klein percentage (5 - 10%) van de middelen gereserveerd voor Inspiratie & Ontmoeting. Hiermee komt Stadkamer tegemoet aan de wens van scholen om met elkaar en met cultuuraanbieders in contact te komen en gezamenlijk projecten te ontwikkelen en aan hun behoefte aan informatie en deskundigheidsbevordering. Het budget voor Inspiratie & Ontmoeting is in 2016 besteed aan netwerkbijeenkomsten voor scholen en cultuuraanbieders, een studiedag rondom de vernieuwingen binnen CKV en het avondprogramma van het Cultuureducatiefestival Woest

Cultuureducatiefestival Woest

Stadkamer initieerde in samenwerking met professionele cultuuraanbieders uit Zwolle het vijfdaagse Cultuureducatiefestival Woest boordevol masterclasses, workshops, voorstellingen, speeddates en inspiratiesessies. Overdag voor leerlingen van het VO en in de avond voor professionals en geïnteresseerden op het gebied van onderwijs, cultuureducatie- en amateurkunst.

Bereik Festival WOEST 2016	
Aantal leerlingen	2445
Aantal scholen	15
Aantal cultuuraanbieders	53
Aantal bezoekers avondprogramma	247

3.3.3 De toekomst

Ook voor de volgende aanvraagronde in 2017 voorzien we een toename van het aantal aanvragen voor het Plusfonds. Onze ervaring is dat het Plusfonds een financiële prikkel is voor veel scholen. Het werkt als katalysator waarbij de intrinsieke motivatie om een visie en cultuurbeleidsplan te ontwikkelen wordt beloond en de school samen met de adviseur, stappen zet om kwaliteit van de cultuureducatie te verbeteren. Het zou zonde zijn als deze ontwikkeling tot stilstand komt. Wanneer een school een visie en meerjarig activiteitenplan ontwikkeld heeft en een afwijzing ontvangt van het Plusfonds werkt dat demotiverend. Daarbij komt dat het beperkte budget binnen het Basisfonds alleen onvoldoende is om het activiteitenplan te realiseren.

Evenals bij het fonds primair onderwijs zouden we voor het voortgezet onderwijs scholen die zelf investeren in de kwaliteit van hun cultuuronderwijs op een vergelijkbare manier willen belonen en ondersteunen. Dat scholen zelf het belang zien van goed cultuuronderwijs en dat ze bereid zijn daar zelf ook in te investeren, blijkt uit de cijfers van de afgelopen twee jaar. Om deze positieve ontwikkeling te stimuleren is het wenselijk dat de gemeente de komende periode een extra stap zet

in de richting het voortgezet onderwijs. Met de huidige fondsomvang voor het voortgezet onderwijs is het onmogelijk om een prestatieprikkel vergelijkbaar met het primair onderwijs in te bouwen.

De door ons georganiseerde activiteiten in 2016 in het kader van inspiratie en ontmoeting werden zeer gewaardeerd. Om te zorgen dat meer docenten en aanbieders kunnen deelnemen is het zaak activiteiten tijdig te communiceren en te legitimeren dat het aanbod behoort tot scholing van de docenten, zodat zij hiervoor ruimte krijgen binnen het bij hun functie horende takenpakket.

In 2017 zal Stadkamer de volgende bijeenkomsten organiseren waarbij invulling wordt gegeven aan de wensen van het onderwijs:

- Contactmomenten met aanbieders.
- Bijeenkomsten en events waar uitwisseling met vakgenoten mogelijk is. (Week van de uitwisseling)
- Begeleiding, uitwisseling en kennis rondom de veranderingen CKV.
- Informatiebijeenkomst CMK regeling VMBO vanuit het Fonds Cultuurparticipatie.
- Ondersteuning totstandkoming cultuureducatieprojecten waarbij sprake is van samenwerking tussen meerdere scholen en cultuuraanbieders.
- Begeleiding van visie trajecten en teambijeenkomsten op school.
- Avondprogramma Festival Woest.

Festival Woest

In 2017 vindt de derde editie van het festival plaats. Voor 2017 wordt er nauw samengewerkt tussen scholen, cultuuraanbieders en specialisten Speciaal Onderwijs in het festival Woest. Centraal staat het thema 'iedereen is anders'. Festival Woest wil jongeren een onvergetelijke culturele ervaring bezorgen, maar ook het gesprek aanzwengelen over uniciteit en talent. Eén op de vier kinderen en jongeren heeft een label, een stoornis, een aandoening, een beperking. Tijdens Woest! gaan we 'ontlabelen' en 'omdenken'. Niet uitgaan van de negatieve kenmerken van labels, maar juist aandacht vragen voor de positieve gedragskenmerken, de kwaliteiten, waarover ieder mens beschikt. Door cultuur te beleven en te ervaren tijdens het dagprogramma en talentontwikkelingstraject ontdekken jongeren dit zelf ook. Tijdens het avondprogramma worden het onderwijs en het culturele veld tijdens inspiratiesessies, masterclasses en speeddates gestimuleerd om buiten hun eigen kaders te kijken en te ontdekken hoe kunst en cultuur een rol kunnen spelen in onderwijsvernieuwing.

3.3.4 Ervaringen scholen

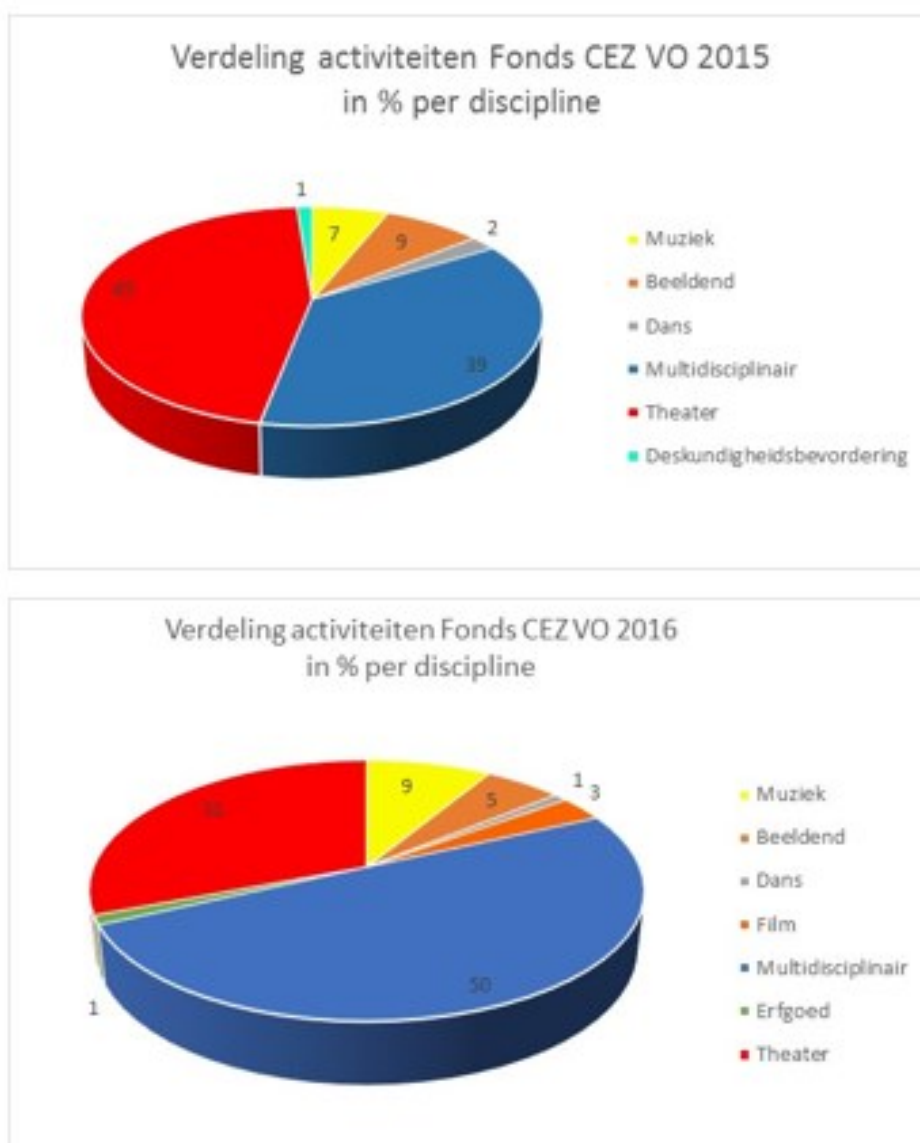
Begin 2016 is door bureau Vormen een onderzoek gedaan onder de scholen PO en VO over het nieuwe Zwolse beleid. Het aantal respondenten voor het voortgezet onderwijs was beperkt. Harde uitspraken op basis van de uitkomsten van het onderzoek konden niet gedaan worden, maar desalniettemin nemen wij de gegeven feedback en adviezen ter harte. De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn:

- De overgrote meerderheid van de directeurs/ cultuurcoördinatoren is van mening dat het Fonds Cultuureducatie Zwolle VO bijdraagt aan de kwaliteit van cultuuronderwijs, maar geeft daarbij wel aan dat het om een beperkt bedrag voor VO gaat.
- Men is van mening dat het Zwolse beleid een bijdrage kan leveren aan onderwijsvernieuwing, dat gebeurt nu nog niet overal.
- De helft van de respondenten was van mening dat Stadkamer, als onafhankelijke partner, bijdraagt aan verbetering van cultuuronderwijs op de school.
- Contact met aanbieders van culturele activiteiten leidt in ca. de helft van de gevallen tot bijstelling van de inhoud dan wel heroverweging van het besluit om de activiteit al dan niet af te nemen. Dit pleit voor het stimuleren van het contact tussen school en cultuuraanbieders.

- Het culturele aanbod van Stadkamer op de website is zeer goed bekend en er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de website om naar cultureel aanbod te zoeken.
- Uit de respons blijkt dat er betrekkelijk weinig tijd is voor deskundigheidsbevordering in de vorm van het bijwonen van speciaal georganiseerde bijeenkomsten. Hoewel de waardering hoog is voor bezochte activiteiten, blijkt dat het percentage respondenten dat in de gelegenheid is deel te nemen, beperkt is.

De adviseurs van Stadkamer hebben deze input meegenomen in het jaarplan voor 2017. Uit vervolg onderzoek moet blijken hoe het Fonds en de adviseurs nog beter kunnen bijdragen aan de kwaliteit van cultuuronderwijs. Tevens is input meegenomen die cultuur coördinatoren en docenten hebben gegeven tijdens de gesprekken met Stadkamer die minimaal twee keer per jaar plaatsvinden. We krijgen signalen dat scholen behoefte hebben aan deskundigheidsbevordering en informatie- en netwerkbijeenkomsten en daarin een rol zien voor Stadkamer.

3.3.5 Financiële stand van zaken inclusief eigen bijdrage

Figuur 8

In figuur 8 zien we dat het merendeel van Fondsbudget naar multidisciplinaire activiteiten gaat. Scholen bieden vaak projecten aan waarin meerdere disciplines aan bod komen en waar leerlingen de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan een activiteit in een discipline naar keuze. De

multidisciplinaire projecten zijn vaak een gelijkwaardige combinatie van activiteiten in de disciplines: dans, muziek, beeldend en multimedia. Opvallend is dat er relatief weinig fondsgeld wordt besteed aan dans en erfgoed.

De toekomst: financiële stand van zaken inclusief eigen bijdrage

Op basis van onze ervaringen in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs zijn we een warm pleitbezorger voor het invoeren van het PO-model in het VO maar om dat te realiseren moet de gemeentelijke bijdrage omhoog

Ook voor het voortgezet onderwijs zien we mogelijkheden om met behulp van de verschillende landelijke regelingen het bedrag voor cultuureducatie voor de scholen te verhogen. Een eerste voorbeeld is vanuit het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 waar 10% van het budget besteed mag worden aan het voortgezet onderwijs. In de Zwolse CMK aanvraag is daadwerkelijk 10% gereserveerd voor het voortgezet onderwijs.

3.4 Amateurkunst

3.4.1 De opzet vanuit beslisnota 14 januari 2014

Naast een budget voor het primair en voortgezet onderwijs investeren we ook in verbindingen met ondersteuning amateurkunst, aanvullende cultuureducatie activiteiten in wijken, voortgezet onderwijs en (ongesubsidieerd) vrije tijd aanbod.

In de cultuurnota 2016-2020 staat dat Stadkamer Amateurkunst nadrukkelijk een rol moet vervullen in het verbinden van amateurkunst met professionals, onderwijs (van binnenschools naar buitenschools), andere vrijetijdsaanbieders en andere initiatieven en sectoren.

3.4.2 De praktijk

Op 1 maart 2016 is het Fonds Amateurkunst van start gegaan. Een Fonds dat zich richt op kwaliteitsverbetering van het amateurkunstveld in Zwolle aan de hand van drie doelstellingen:

- Vernieuwing van de amateurkunst
- Deskundigheidsbevordering en kennisdeling
- Doorstroom binnen schools naar buiten- en naschoolse kunstbeoefening

In 2016 konden amateurkunstenaars, instellingen en overige initiatiefnemers in drie aanvraagrondes een beroep doen op het Fonds. In totaal zijn er in de eerste negen maanden zesentwintig aanvragen binnengekomen voor een totaalbedrag van 119.500 euro. Alle aanvragen zijn beoordeeld door de commissie Fonds Amateurkunst. De commissie heeft alle aanvragen beoordeeld aan de hand van de vastgelegde criteria waarbij vijftien aanvragen zijn gehonoreerd met een totaalbedrag van bijna € 66.000 euro.

Enkele voorbeelden waar het Fonds AK een bijdrage aan heeft geleverd:

‘Soundtrip’ van Muziekraad Zwolle

Quote: “Onder de enthousiaste begeleiding van dirigenten en muzikanten van vijf Zwolse muziekverenigingen hebben 250 basisschoolleerlingen kennis gemaakt met muziek en daarna een concert gegeven. Bij dit project komen binnen- en buitenschoolse kunstbeoefening op een prachtige manier samen.” Volgens de commissie is dit een mooi voorbeeld van deskundigheidsbevordering van jonge amateurs waarbij een verbinding tot stand is gebracht tussen binnen- en buitenschoolse educatie.

‘Special Theater Road Show’ van Special Arts

Quote: “Prachtige samenwerking tussen Zwolse amateurkunstverenigingen, welzijnsorganisaties en speciaal onderwijs waardoor binnen- en buitenschoolse kunstbeoefening samenkomen. De Special

Theater Road Show maakt podiumtalent van mensen met een handicap zichtbaar."
De Fondsdoelen 'vernieuwing van de amateurkunst en de verbinding van binnen- naar buitenschoolse kunstbeoefening' kwamen binnen dit project goed tot stand.

'Mannenkoor Koorbazen' van Stichting Koorbazen

Quote: "Het mannenkoor (12 t/m 88 jaar of ouder) is vernieuwend: in vorm, werkwijze, repertoire, manier van repeteren en de kruisbestuiving tussen amateur- en professionele kunstenaars. Het koor wil het stoffige imago van mannenkoren laten verdwijnen. Ook willen ze een voorbeeld zijn en een aanjager tot zelfreflectie voor bestaande mannenkoren."

De Fondsdoelen 'vernieuwing en artistiek-inhoudelijke deskundigheidsbevordering' komen in dit koorproject tot zijn recht.

We hebben ervaren dat veel aanvragers voorafgaand aan de aanvraag contact opnemen met de adviseur amateurkunst met specifieke vragen of hun ideeën voor willen leggen. De adviseur controleert of de aanvraag volledig is en geeft desgewenst advies waarbij een kwaliteitsslag gemaakt kan worden. Daarnaast heeft de adviseur een signaalfunctie. Het afgelopen jaar is gebleken dat vele (potentiële) aanvragers moeite hebben met het opstellen van een gedegen begroting met een onderbouwing van de verschillende begrotingsposten. Daarnaast zien we dat aanvragers moeite hebben om de ideeën voor activiteiten om te zetten in een krachtige en bondige aanvraag.

3.4.3 De toekomst

Het team Buurtcultuur en Amateurkunst organiseert ter ondersteuning van het amateurkunstveld daarom eind januari en begin februari 2017 een tweetal workshops, "over het schrijven van fondsaanvragen". De workshops werden zeer goed gewaardeerd en we zien dat hier een duidelijke behoefte van het werkveld ligt. In de loop van 2017 zullen meer van deze workshops volgen, onder andere in de Week van de Amateurkunst en in het najaar.

Binnen het Fonds Amateurkunst is een klein percentage van de fondsmiddelen gereserveerd voor kennisdeling en deskundigheidsbevordering. Het team Buurtcultuur en Amateurkunst wil gedurende 2017 de behoefte van het veld peilen en hier op in spelen bijvoorbeeld in de vorm van een workshop licht en geluid voor (kleine) theaterproducties. De vraag en behoefte wordt opgehaald in gesprekken van de adviseurs met het amateurveld. Aangezien de doelgroep deels overlapt, zal daar waar mogelijk, inhoudelijke afstemming en samenwerking zijn tussen de fondsen Buurtcultuur en Amateurkunst op het gebied van kennisdeling en deskundigheidsbevordering. Zo wordt de wijze van aanvragen (het invullen van een online aanvraagformulier met duidelijk instructiefilmpje) op elkaar afgestemd.

Naar aanleiding van gesprekken met het veld wordt in 2017 een andere invulling gegeven aan de Week van de Amateurkunst (WAK). Amateurkunstverenigingen hebben aangegeven behoefte te hebben aan ontmoeting en verbinding met andere verenigingen, maar ook met het onderwijs. De WAK 2017 zal daarom in het teken staan van verbinding en samenwerking met PO en VO.

3.5 Wijken

In 2016 zijn we gestart met een onderzoek naar de behoeften in wijken en hoe Stadkamer vanuit die behoefte kan aansluiten met de beschikbare middelen uit het Fonds Cultuureducatie en de beschikbare makelaarsrol.

Voor dit onderzoek zijn gesprekken gevoerd met de gemeente, stadsdeelmanagers, wijkverenigingen en wijkorganisaties, medewerkers van Stadkamer, kunstaanbieders en –initiatieven en bewoners in Zwolle. Daarnaast zijn bevindingen uit landelijke onderzoeken gebruikt en is gekeken naar succesvolle community arts projecten in o.a. Rotterdam en Emmen.

De basis onder de gesprekken was de cultuurnota 2017-2020 waarin een Zwolle geschetst wordt met een cultureel klimaat dat bruist, vernieuwend is, schuurt, creativiteit stimuleert en vormgegeven wordt samen met alle Zwollenaren. Waarin (meer) ruimte is voor initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen en waarin Stadkamer uitgedaagd wordt haar positie in de wijken te bepalen.

Het onderzoek leverde informatie voor de opzet van het Fonds Wijken dat met ingang van 1 januari 2017 van start gegaan is onder de naam Buurtcultuurfonds. Tegelijkertijd leverde het belangrijke informatie op voor Stadkamer die vanuit deze wijkgerichte aanpak wil aansluiten bij de opgaven die er in de verschillende wijken liggen.

3.5.1 De praktijk

Het BuurtCultuurfonds heeft als doelen:

1. Verbeteren van de leefbaarheid in de wijk door middel van kunst en cultuur;
2. Bevorderen van deelname van bewoners aan activiteiten op het gebied van kunst en cultuur in hun wijk;
3. Bevorderen en verstevigen van (lang)lopende trajecten op het gebied van kunst en cultuur in de Zwolse wijken op organisatorisch, bestuurlijk of educatief niveau.

Naast het onderzoek dat in 2016 gedaan is en het Buurtcultuurfonds zijn er drie projecten gestart vanuit het Fonds Wijken en liep het project Bruisende Buren uit 2015 door.

In 2016 zijn drie projecten gestart te weten:

- Een cultuurproject waar kwetsbare meiden van 15 tot 20 jaar wekelijks verschillende multidisciplinaire workshops volgen o.l.v. professionele kunstenaars en docenten waarbij persoonlijke – en talentontwikkeling, ontmoeting en verbinding voorop staan.
- “De OmZieners”, een project van de Joseph Wresinski Cultuur Stichting. “De OmZieners” is een muzikale theaterproductie, van mensen in armoede en theatermakers over het léven.
- Het winnend idee van de wedstrijd “ik de Burgemeester” wordt daadwerkelijk uitgevoerd. Samen met Wijkbewoners wordt een Spelletjes hut gebouwd in Zwolle zuid.

Het project Bruisende Buren is een community art project dat het Kamerooperahuis in 2015 in Zwolle zuid startte. Community Art, is kunst gemaakt door, voor en over een gemeenschap. Een krachtig middel om in die gemeenschap iets teweeg te brengen op vele vlakken tegelijk. Een wijk is bij uitstek een geschikte plek voor een community art project omdat het mensen met elkaar verbindt op onverwachte wijze. Dat is wat het Kamerooperahuis, gemeente Zwolle en het Sociaal Wijkteam wilde bereiken met het project Bruisende Buren dat in 2017 wordt afgerond.

3.5.2 De toekomst

Vanaf 1 januari 2017 kunnen individuele Zwollenaren en organisaties in samenwerking met bewoners een aanvraag bij dit fonds doen, wanneer zij in hun wijk een kunst- of cultuurproject willen uitvoeren. Om voor het fonds in aanmerking te komen, moeten de projecten de leefbaarheid in de wijk, en cultuurparticipatie bevorderen.

In 2017 start Stadkamer met het team Buurtcultuur en amateurkunst dat zich beweegt tussen de buurtbewoners, de wijk- en amateurverenigingen, kunst- en cultuuraanbieders, de scholen in de wijken, de bewoners, de gemeente en medewerkers van andere teams van Stadkamer. Het team heeft op allerlei niveaus met verschillende belangen te maken en moet op de hoogte zijn van bijna alles wat er speelt in Zwolle.

Medewerkers vanuit dit team zullen aangesloten zijn op en meedenken over thema's die per wijk centraal gesteld worden vanuit de wijkgerichte opgaves.

4. Aanbieders

De gemeenteraad hecht er aan dat we vraaggericht werken en dat alle aanbieders van culturele en kunstzinnige activiteiten toegang tot het onderwijs krijgen en niet alleen de bevoorrechte, gesubsidieerde instellingen. Dat maakte dat in het beleid aandacht is voor de deskundigheid van de aanbieders en het informeren van hen over het nieuwe cultuureducatiebeleid in Zwolle.

4.1 De praktijk

Netwerkbijeenkomsten, speeddates, adviesgesprekken met aanbieders maar ook gesprekken tussen aanbieders en scholen waar de adviseur van Stadkamer een coachende rol heeft, droegen in 2016 bij aan de intensivering van samenwerking tussen cultuuraanbieders en scholen. Samenwerking waarbij de vraag van de school leidend is en expertise, kennis en professionaliteit van de aanbieders optimaal benut worden en maatwerk wordt geleverd.

Deskundigheidsbevordering aanbieders

Cultuuraanbieders krijgen op verschillende manieren de mogelijkheid om hun deskundigheid te vergroten ten aanzien van cultuuronderwijs. Naast de kennismakingsgesprekken met nieuwe cultuuraanbieders, organiseert Stadkamer ook bijeenkomsten voor cultuuraanbieders. Zo worden er bijvoorbeeld informatiebijeenkomsten georganiseerd voor diverse landelijke subsidieregelingen (o.a. Impuls Muziekonderwijs) waar zowel scholen als cultuuraanbieders bij betrokken worden.

Receptieve cultuureducatie

Stadkamer speelt in op de behoeftes die er zijn, zowel onder de scholen als cultuuraanbieders. In 2016 werd gezamenlijk geconstateerd dat er een verminderde aandacht was voor receptieve cultuureducatie, dat wil zeggen het beschouwen van kunst (kijken en luisteren naar). Dit is een landelijke tendens maar in gesprek met cultuuraanbieders als Museum de Fundatie, Zwolse Theaters, Hedon en Theater Gnaffel zijn we hierop ingesprongen, onder andere door het organiseren van een lezing over receptieve kunstvormen voor zowel cultuuraanbieders als scholen. Daarnaast zullen er “Zwolse” lessen op maat worden ontwikkeld in samenwerking met en voor de beeldende methode Laat maar zien. Deze digitale lessen stimuleren het bezoeken van een Zwolse culturele locatie (museum, theater). Komend jaar onderzoeken we samen met vertegenwoordigers uit PO, VO en het Zwolse culturele veld de mogelijkheden voor bouwstenen voor een doorgaande leerlijn ‘Kunst meemaken op locatie’, met als doel kennismaking met de culturele omgeving en bevordering van receptieve kunsteducatie.

Samenwerking Stadkamer en aanbieders

Stadkamer werkt op diverse manieren samen met cultuuraanbieders. Aanbieders worden betrokken bij de invulling van (netwerk)bijeenkomsten voor scholen, zowel op facilitair vlak (locatie) als inhoudelijk. Maar ook initieerde Stadkamer samen met Zwolle Unlimited en diverse andere professionele cultuuraanbieders en het onderwijs het cultuureducatiefestival Woest.

Verbinding scholen en cultuuraanbieders

Stadkamer ondersteunt aanbieders die inspelen op vragen die vanuit meerdere scholen komen en/of in samenwerking met meerdere aanbieders en scholen projecten ontwikkelen. We stimuleren en ondersteunen co-creaties die bijdragen aan de kwaliteit van het cultuuronderwijs en/of leiden tot onderwijsvernieuwing. Voor voortgezet onderwijs is er het Plusfonds. Scholen die structureel samenwerken met aanbieders of een co-creatie aangaan met andere scholen en aanbieders kunnen daarvoor subsidie aanvragen. Succesvolle projecten in 2016 waren:

- AOC De Groene Welle – Poppodium Hedon- BNO Dance productions (ontwikkeling project ToTaalBeeld Light)
- VD Capellen SG – Xplosief (Inbedding kunsteducatieprojecten Roman Statue en De Engel in de Geschiedenisles)

- TalentStad VMBO – TalentStad Praktijkonderwijs - Poppodium Hedon – BNO Danceproductions (maatwerkproject ShowTime)
- Vanuit de regeling ImpulsMuziekonderwijs gaan PO scholen een langdurige samenwerking aan met een muzikaaanbieder (subsidievoorwaarde, samenwerkingsovereenkomst).

Reviews

Inmiddels is het voor scholen mogelijk om de uitgevoerde activiteiten te evalueren door een formulier in te vullen. Deze kwaliteitsbeoordeling wordt bij akkoord van de school samengevat en als review op de website geplaatst. De werkwijze rondom de reviews zal nog een kwaliteitsslag krijgen. Om de reviews in de juiste context te kunnen plaatsen en gerichte informatie op te kunnen halen, zullen de kwaliteitsbeoordelingen in de toekomst niet meer direct openbaar te zien zijn op de website. Deze kunnen worden opgevraagd bij de adviseur of achter een beschermde omgeving zichtbaar worden. Hiermee blijft de uitwisseling tussen scholen behouden.

4.2 De toekomst

Cultuuraanbieders presenteren zich steeds minder via hun producten en steeds meer op hun kwaliteiten en hun vermogen aan te sluiten bij curriculum, wensen en ambities van de scholen. De komende periode zullen wij ons inzetten om dit verder te verstevigen en te borgen en meer op het verbinden van scholen en cultuuraanbieders als het gaat om het inbedden van structurele samenwerkingen. Door de vraaggerichte aanpak in Zwolle, is het voor cultuuraanbieders soms lastig om binnen te komen bij een school. Dit is ook gesignaleerd tijdens de gesprekken met cultuuraanbieders. Om cultuuraanbieders sneller en beter op de vraag van scholen in te kunnen laten springen, wordt de mogelijkheid onderzocht om de vraag van scholen digitaal zichtbaar te maken bijvoorbeeld op de nieuwe website van Stadkamer die in 2017 gerealiseerd wordt. Hierbij denken we aan het in beeld brengen van wensen op het gebied van leerlijnen, methodes, bepaalde disciplines en deskundigheidsbevordering.

4.3 Cultuuraanbieders op de website voor PO en VO

Op verzoek van de scholen heeft Stadkamer criteria opgesteld die de kwaliteit van de cultuuraanbieders op de website moeten waarborgen. Voor presentatie op de website en financiering uit het fonds geldt voor cultuuraanbieders een aantal inhoudelijke en administratieve spelregels. Naast dat aanbieders hiermee akkoord moeten gaan, moeten zij in het bezit zijn van een recente VOG, vindt er altijd eerst een gesprek met de adviseur plaats en worden er lesbezoeken ingepland. Daarnaast wordt er jaarlijks een update gedaan, dit zorgt ervoor dat het aanbod actueel blijft. Dit verklaart ook deels de verschuiving in aantallen volgens onderstaande tabel. Andere verklaringen zijn o.a. verhuizingen, aanbieders die geen tijd meer hebben, aanbieders die na een aantal herinneringen niet gereageerd hebben.

	2016	2017
Totaal aantal aanbieders op website:	123	117
Onderverdeeld naar discipline:		
Beeldend:	48	36
Dans:	13	13
Deskundigheidsbevordering:	2	2
Erfgoed:	2	2
Literatuur:	4	4
Multidisciplinair:	4	2
Muziek:	28	31
Theater:	22	27

5. Bedrijfsbureau

5.1 De opzet van het Bedrijfsbureau

Muzerie had veel expertise in en ervaring met het ondersteunen van scholen bij het organiseren van activiteiten. De dienstverlening bestond uit het in opdracht van de scholen selecteren en contracteren van aanbieders van culturele activiteiten, het plannen ervan en het toezien op de uitvoering en financiële afwikkeling. Scholen maakten veelvuldig gebruik van de voor hen kosteloze dienstverlening.

In de nieuwe opzet werd deze vorm van ondersteuning niet langer gezien als een door de gemeente te subsidiëren functie. Wel hechtte de gemeente waarde aan het beschikbaar blijven van deze (ontzorgende) expertise voor het onderwijs. De dienstverlening werd ondergebracht in het zogenaamde Bedrijfsbureau. In de nieuwe opzet konden scholen tegen betaling van kosten een beroep doen op de dienstverlening van het Bedrijfsbureau. Om een soepele overgang te bewerkstelligen ondersteunde de gemeente gedurende drie jaar door middel van een jaarlijks in omvang afnemende garantiesubsidie de overgang van kosteloze (= door de gemeente gesubsidieerde) dienstverlening naar een zichzelf bekostigende vorm van dienstverlening.

Vanuit de gedachte dat ook de kosten van het financiële fondsbeheer (factuurafwikkeling, registratie trekkingsrechten, informeren van scholen omtrent hun fondstegoed) zouden kunnen worden doorberekend, werd ook het financiële fondsbeheer ondergebracht binnen het Bedrijfsbureau.

5.2 De praktijk

Organisatorische ondersteuning.

In de praktijk maken scholen maar zeer beperkt gebruik van de (betaalde) organisatorische ondersteuning door het Bedrijfsbureau. Dit vertaalt zich in een omzet die ver achter blijft bij de verwachtingen. In 2015 bedroeg de omzet uit organisatorische dienstverlening € 12.364 tegenover een begrote omzet van € 38.918. In 2016 bedroeg de omzet € 17.000 tegenover € 62.545 begroot. Door de kosten van het Bedrijfsbureau aan te passen aan de (zeer bescheiden) bedrijfsdrukke is het gelukt om binnen de grenzen van de garantiesubsidie te blijven en te voorkomen dat het verlies ten koste gaat van de overige dienstverlening van Stadkamer.

Eind 2016 heeft Stadkamer op basis van de tegenvallende resultaten extern onderzoek laten verrichten door het Bureau Vormen naar de levensvatbaarheid van het Bedrijfsbureau. De belangrijkste conclusies:

- de expertise van het Bedrijfsbureau is onvoldoende onderscheidend van wat scholen zelf kunnen. Zolang de dienstverlening kosteloos of tegen een zeer laag tarief wordt aangeboden is er een markt maar bij het huidige expertiseniveau en prijsstelling zal de omzet zeer beperkt blijven.
- Wil er in de toekomst kans zijn op een kostendekkende exploitatie dan is in alle opzichten een professionalisering van de dienstverlening noodzakelijk terwijl de kosten (en daarmee de afnametarieven) verder moeten worden beperkt. Vergelijkbare organisaties elders in het land werken vrijwel zonder uitzondering met vrijwilligers.

Financieel fondsbeheer

Het financieel fondsbeheer is complex. Scholen willen bij voorkeur real-time inzicht in hun fondstegoeden. De vooraf gemaakte inschatting dat voor het financiële fondsenbeheer 0,8 fte (ca € 45.000) personeelsformatie nodig zou zijn komt redelijk overeen met de werkelijkheid. Tot dusverre worden de kosten van het financiële fondsbeheer niet doorbelast ook omdat er in feite geen

geschikte prestatie-eenheid is om een afname-tarief aan te koppelen. De kosten van het financieel fondsbeheer worden tot en met 2017 gedekt vanuit de garantiesubsidie voor het Bedrijfsbureau.

5.3 De toekomst

Stadkamer ziet de organisatorische ondersteuning van scholen ten behoeve van het organiseren van culturele activiteiten niet als haar corebusiness. Dat betekent dat de activiteiten na 2017 alleen zullen worden voortgezet als er zicht is op een kostendekkende exploitatie. Uit het onderzoek van Bureau Vormen is duidelijk naar voren gekomen dat dat perspectief niet aanwezig is. Stadkamer is daarom van plan om de organisatorische activiteiten van het Bedrijfsbureau per 1 januari 2018 te beëindigen.

Het financieel fondsbeheer blijft onverminderd noodzakelijk. Dat betekent dat er na het wegvallen van de garantiesubsidie alternatieve financiële dekking nodig is ad € 45.000. Het op fondsafnamebasis doorbelasten van de kosten aan de fondsafnemers lijkt geen praktisch begaanbare weg. Het financieel fondsbeheer vormt daarom een financieel vraagstuk.

6. Materialenbank

6.1 De opzet van de Materialenbank

Muzerie beschikte over een forse collectie muziekinstrumenten en cultuureducatie ondersteunende materialen die werden gebruikt door Muzerie-docenten ten behoeve van hun lessen en die tevens tegen een zeer gering bedrag werden uitgeleend aan onderwijsinstellingen. In de nieuwe situatie maakt Stadkamer zelf geen gebruik van deze collectie. De verwachting was dat deze echter wel in een behoefte vanuit het onderwijs en de aanbieders zou voorzien. Vanuit die verwachting werd besloten om de collectie in stand te houden en tegen een in 2018 kostendekkend huurtarief ter beschikking te stellen aan scholen en cultuuraanbieders. Voor de jaren 2015-2017 stelde de gemeente een garantiesubsidie beschikbaar.

6.2 De praktijk

In de praktijk bleek de vraag en daardoor de omzet tegen te vallen. Het gegeven dat voor een voorheen vrijwel kosteloze dienstverlening met ingang van 2015 moest worden betaald bleek een forse drempel. Daarnaast hebben oud-docenten van de Muzerie bij hun vertrek tegen betaling instrumenten van de Muzerie overgenomen. De resterende collectie bleek voor een groot deel in de nieuwe opzet incurant: instrumenten als violen, harpen en accordeons lenen zich wel voor een serie lessen in een muziekschool maar veel minder voor een workshop van een middag in een school. Kortom, de collectie bleek niet aan te sluiten bij de behoefte van de potentiële afnemers (vooral het onderwijs) en ook de prijzen op kostprijsniveau bleken een belemmering.

In 2016 heeft een student van Hogeschool Windesheim in het kader van zijn eindscriptie onderzoek gedaan naar de levensvatbaarheid van de Materialenbank. Uit het onderzoek kwam naar voren dat zou moeten worden ingezet op vergroting van de naamsbekendheid, nieuwe afnemersgroepen, aanpassing van de collectie en heroverweging van het prijsbeleid. Dan nog is de uitkomst onzeker. De discrepantie tussen de noodzakelijke- en de werkelijke inkomsten (in 2016 respectievelijk € 58.000 en € 14.000) is groot.

6.3 De toekomst

Stadkamer acht, ook op basis van de uitkomsten van het onderzoek, de kans om vanaf 2018 een kostendekkende exploitatie te realiseren nihil. Voor Stadkamer is instandhouding van een Materialenbank geen corebusiness. Gelet op het geringe gebruik gedurende de afgelopen periode (2015 en 2016) zal opheffing nauwelijks een verlies aan maatschappelijke waarde betekenen. Stadkamer heeft daarom het voornemen om de Materialenbank per eind 2017 te beëindigen. Voor de collectie zal een maatschappelijke bestemming worden gezocht.

7. Randvoorwaarden

De gemeente stelde voor een overgangperiode van drie jaar een jaarlijks aflopend bedrag aan garantiesubsidie beschikbaar: voor 2015 maximaal € 225.000 (75% van de kosten), voor 2016 maximaal € 180.000 (60%) en voor 2017 € 120.000 (40%). Vanaf 2018 moeten het Bedrijfsbureau en de Materialenbank kostendekkend zijn.

8. Adviseurs

8.1 Omvang

De makelaarsfunctie wordt uitgevoerd door een personeelsformatie die is samengesteld uit een coördinator voor 0,5 fte, adviseurs 4,8 fte verdeeld over de werkterreinen Primair Onderwijs (2,4 fte), Voortgezet Onderwijs (1,2 fte), Amateurkunst en Wijken (1,2 fte). De adviseurs worden ondersteund door een managementassistent en een medewerker marketing en communicatie (1,3 fte).

Dankzij het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit is er één extra formatieplaats om het beleid cultuureducatie Zwolle stevig neer te zetten.

Met CMK erbij hebben we 5,8 (4,8 + 1) fte adviseurs, voor een deel in vaste formatie, voor een deel in ZZP-ers vanwege specifieke deskundigheid en ziektevervanging.

8.2 Ontwikkeling omvang

In 2015 is vooral – conform afspraak met de gemeente – ingezet op de ontwikkeling van de fondsen PO en VO.

Vanaf 2016 draaien we op volle kracht en zijn met behulp van ZZP'ers – vanwege de specifieke kwaliteiten in de opstart- en ontwikkelfase - de fondsen Buurtcultuur (wijken) en Amateurkunst opgezet en daadwerkelijk gestart.

Bij aanvang van 2017 worden alle vier onderdelen van het Fonds Cultuureducatie Zwolle uitgevoerd. Uitgaande van een “plan do check act” cyclus zitten we wat betreft het primair en voortgezet onderwijs in de “check” fase om vervolgens verbeteringen weer door te zetten. Wat betreft het fonds buurtcultuur en amateurkunst zitten we in de uitvoeringsfase en hebben we ogen en oren open voor feedback vanuit het veld.

Op het moment van schrijven hebben we de huidige formatie adviseurs hard nodig om het nieuwe Zwolse beleid goed uit te voeren en structureel te borgen. Uit de urenregistratie blijkt dat ca 75% van de gemaakte uren daadwerkelijk besteed worden aan scholen en cultuuraanbieders.

Dankzij het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit is er één extra formatieplaats om het beleid cultuureducatie Zwolle stevig neer te zetten en activiteiten uit te voeren. Voor de komende periode (2017-2020) is de aanvraag bij het Fonds voor Cultuurparticipatie opnieuw gehonoreerd.

8.3 Dienstverlening

De adviseurs van Stadkamer hebben een aanjagende, adviserende, ondersteunende en verbindende rol op het gebied van cultuureducatie.

Voorbeelden van deze rollen zijn:

- Het geven van advies met betrekking tot cultuuronderwijs op de scholen.
- Stadkamer ziet het als haar taak om kansen die landelijke regelingen zoals bijv. Muziekimpuls bieden te benutten en te verbinden aan onze lokale situatie. Vanuit deze aanjagende rol heeft Stadkamer scholen geïnformeerd en geadviseerd over nieuwe landelijke regelingen. Dit leidde ertoe dat tien Zwolse basisscholen meedoen met Impuls Muziekonderwijs en twee Zwolse schoolbesturen (totaal 10 scholen) met de regeling Professionalisering Cultuuronderwijs.
- Vanaf april 2017 start een nieuwe regeling van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor VMBO, VSO en Praktijkonderwijs. Eind 2016 is een informatieavond georganiseerd over deze regeling. Op verzoek van de scholen wordt begin maart een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor scholen en aanbieders om met elkaar aanvraagmogelijkheden te verkennen.
- In de herfst van 2016 is in samenwerking met het onderwijs en de aanbieders het CMK programma “leren voor het leven” ontwikkeld. Het richt zich op alle Zwolse basisscholen en op de cultuuraanbieders waarmee scholen samenwerken of gaan samenwerken. Het resultaat is een CMK programma voor de periode 2017-2020 dat is gehonoreerd door het Fonds voor Cultuurparticipatie
- Uit bovenstaande blijkt niet alleen de aanjagende en adviserende rol maar ook de verbindende rol. Verbinder tussen vraag en aanbod. Deze rol pakken we o.a. op door het organiseren van fysieke bijeenkomsten maar ook via de digitale media. We maken gebruik van een website en media zoals Facebook, LinkedIn en Twitter. In 2017 zullen we het gebruik van de digitale media verder aanpassen op de wensen en behoeftes van scholen en aanbieders. Zo zal in 2017 de nieuwe website van Stadkamer gelanceerd worden waarbinnen de (deel) websites van cultuureducatie en buurtcultuur & amateurkunst verder aangepast worden.
- Een ander voorbeeld van de verbindende rol die Stadkamer heeft zie je bij het Festival Woest waar Stadkamer nu nog de aanjagende rol heeft en de verbinding maakt met de verschillende aanbieders om een goed festivalprogramma te organiseren voor de scholieren uit het voortgezet onderwijs.
- De ondersteunende rol blijkt o.a. uit het meedenken met de aanbieders Hedon, Gnaffel, Zwolse theaters en de Fundatie over het bevorderen van de receptieve kunst maar ook heel praktisch in de ondersteunen van aanbieders om hun aanbod op de website te plaatsen.

Kortom: de adviseurs ondersteunen scholen en cultuuraanbieders bij de realisatie van het Zwolse beleid en van hun ambities. Ze signaleren en initiëren ontwikkelingen en bouwen aan een netwerk waarin kennis en informatie verzameld en gedeeld wordt en samenwerking gestimuleerd. Daarnaast is er volop aandacht voor bijscholing gericht op de doelgroepen primair onderwijs, voortgezet onderwijs, amateurkunst, buurtcultuur en cultuuraanbieders.

De adviseurs hebben de scholen onderling verdeeld per wijk. Dat betekent dat de scholen, evenals de cultuuraanbieders, een eigen vast contactpersoon hebben bij Stadkamer. De adviseur bouwt een relatie op met de scholen en sluit aan bij het niveau, de ambitie en het ontwikkelstadium waarin de school zich bevindt. Dit is heel uiteenlopend en vraagt een aanpak op maat.

8.4 De toekomst

Het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) heeft in oktober 2016 de 'Handreiking Basis voor cultuureducatie' geschreven. Deze is bedoeld ter ondersteuning van bestuurders en beleidsmakers om cultuureducatie te versterken en geeft een beschrijving wat er nodig is voor goede en bereikbare cultuureducatie. Als één van de tien punten wordt benoemd

“Door gemeenten aangestelde combinatiefunctionarissen cultuur die de aansluiting tussen school en het culturele veld versterken. Zij helpen scholen om de juiste culturele partner te vinden, koppelen aanbieders van cultuureducatie aan geschikte scholen en wijzen de weg voor talentontwikkeling en cultuurparticipatie.”.

Deze taak wordt nu uitgevoerd door de adviseurs van Stadkamer. En die taak is nog niet af! Cultuuronderwijs blijkt een motor te zijn voor onderwijsvernieuwing. Vernieuwing en innovatie in het onderwijs zijn langdurige processen die een lange adem vergen. Veelal zijn ze afhankelijk van energieke en ambitieuze individuen. Voor een structureel doorgaand proces, in plaats van een kort speerpunt, is continuïteit essentieel. Continuïteit in zowel geld als aandacht door aanjagers.

Uit het onderzoek dat we begin 2016 hebben gehouden onder de scholen PO en VO zien we dat de ondersteuning door de adviseurs van Stadkamer op prijs wordt gesteld door de scholen. Begin 2017 hebben we een verdiepingsslag gemaakt op dit onderzoek. Opnieuw blijkt de waardering voor de adviseurs op het gebied van cultuureducatie. O.a. het persoonlijke contact, de snelheid van reageren, de tips die gegeven worden door de adviseurs en het stellen van de juiste vragen worden op prijs gesteld. Stadkamer wordt gezien als de expert met kundige professionals die van grote waarde is voor de scholen blijkt uit het verdiepende onderzoek. Maar ook: “Stadkamer heeft creatieve mensen met expertise die goed ondersteunen bij het maken van die plannen”.

9. Jeugdcultuurfonds

Om het vrijetijdsaanbod per wijk inzichtelijk te maken werken we aan een digitale Kunst & Cultuurwijzer, die het cultuuraanbod voor kinderen (en ouders) per wijk in kaart brengt. Deze is straks te vinden via de website van Stadkamer (Amateurkunst en buurtcultuur).

Zodra deze beschikbaar is kan De Stichting Meedoen een link op haar website plaatsen.

Andersom verwijst Stadkamer op haar website naar de Stichting Meedoen via een link. Stadkamer heeft contact met de stichting Meedoen over een mogelijk keurmerk voor de cultuuraanbieders. De kwaliteitscriteria voor zo'n keurmerk zouden bijvoorbeeld gekoppeld kunnen worden aan zo'n 'Kunst & Cultuurwijzer'.

Alle adviseurs van Stadkamer wijzen in hun gesprekken, adviezen en contacten met scholen, organisaties en aanbieders naar de mogelijkheden van de Zwolse variant van het Jeugdcultuurfonds, de Stichting Meedoen. Cultuurcoördinatoren van scholen zijn veelal wel bekend met het bestaan van Stichting Meedoen, maar minder met de extra middelen voor Kunst & Cultuur.

10. Conclusies

Op basis van bovenstaande komen we tot een zevental conclusies te weten:

- **Wij willen door, de taak is nog niet af**
Het Zwolse model werkt goed, de rol van onafhankelijk adviseur en beheerder van het Fonds past goed bij Stadkamer. Net als in het landelijke beleid is het bestendigen, borgen en door ontwikkelen van hetgeen gerealiseerd is in de afgelopen periode een speerpunt voor de

komende periode. We blijven aanjagen, adviseren, ondersteunen en verbinden om kwalitatief goede cultuureducatie te bieden aan alle kinderen in Zwolle.

- **Formatie adviseurs behouden**

De beleidswijzigingen van de afgelopen periode hadden grote consequenties voor het veld. De komende periode is het tijd om alle ontwikkelingen te bestendigen. Uit onderzoek en gesprekken weten we dat het veld tevreden is en dankbaar gebruik maakt van de adviseurs die hen in staat stellen zich te ontwikkelen en cultuuronderwijs op een hoger plan te brengen. Behoud van de huidige formatie is nodig om dit blijvend te realiseren.

Cultuuronderwijs blijkt een motor te zijn voor onderwijsvernieuwing. Vernieuwing en innovatie in het onderwijs zijn langdurige processen die een lange adem vergen. Continuïteit in zowel geld als aandacht.

Om een goede kwaliteit van cultuureducatie te realiseren is een kwantitatief aantal uren nodig voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, de amateurkunst en in de wijken. In Zwolle zijn er meer dan 60 scholen voor het primair onderwijs en 17 voor het voortgezet onderwijs. Om deze scholen allemaal een kwalitatief goede ondersteuning op maat te bieden is een bepaalde kwantiteit nodig. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs en het aantal amateurkunstverenigingen.

Zwolle bestaat uit vijf stadsdelen en 17 wijken, met verschillende kansen, probleemopgaven en behoeften. Om deze wijken te bemensen is het nodig de huidige formatie voor cultuureducatie te behouden.

- **Bijdrage Fonds voortgezet onderwijs omhoog**

Op basis van onze ervaringen in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs zijn we een warm pleitbezorger voor het invoeren van het PO-model in het VO maar om dat te realiseren moet de gemeentelijke bijdrage omhoog.

- **Afbouw bedrijfsbureau**

Stadkamer ziet de organisatorische ondersteuning van scholen ten behoeve van het organiseren van culturele activiteiten niet als haar corebusiness. Dat betekent dat de activiteiten na 2017 alleen zullen worden voortgezet als er zicht is op een kostendekkende exploitatie. Uit het onderzoek van Bureau Vormen is duidelijk naar voren gekomen dat dat perspectief niet aanwezig is. Stadkamer is daarom van plan om de organisatorische activiteiten van het Bedrijfsbureau per 1 januari 2018 te beëindigen.

- **Financieel fondsbeheer**

Na het beëindigen van het bedrijfsbureau blijft het financieel fondsbeheer onverminderd noodzakelijk. Na het wegvallen van de garantiesubsidie is alternatieve financiële dekking nodig ad € 45.000. Het op fondsafnamebasis doorbelasten van de kosten aan de fondsafnemers lijkt geen praktisch begaanbare weg. Het financieel fondsbeheer vormt daarom een financieel vraagstuk.

- **Afbouw materialenbank**

Voor Stadkamer is instandhouding van een Materialenbank geen corebusiness. Gelet op het geringe gebruik gedurende de afgelopen periode (2015 en 2016) zal opheffing nauwelijks een verlies aan maatschappelijke waarde betekenen. Stadkamer heeft daarom het voornemen om de Materialenbank per eind 2017 te beëindigen.

- **Van 10,90 euro naar 11,64 euro per leerling?**
Het bedrag in de prestatie box wordt jaarlijks verhoogd en bedraagt inmiddels 11,64 euro per leerling. Stadkamer wil graag in overleg met het onderwijs en de gemeente om te bepalen of de fondsbijdrage van de po scholen aangepast moet naar 11,64 euro per leerling of gehandhaafd op 10,90 euro.
- In 2016 is onderzoek gedaan onder de scholen naar de ervaringen met het Zwolse beleid en de wijze waarop Stadkamer uitvoering geeft aan dit beleid. Begin 2017 hebben we op een aantal onderdelen een verdiepingsslag gemaakt op dit onderzoek. Evenals uit het eerste onderzoek blijkt ook nu dat de scholen tevreden zijn. Stadkamer wordt gezien als de expert met kundige professionals die van grote waarde is voor de scholen blijkt uit het verdiepende onderzoek. Maar ook: “Stadkamer heeft creatieve mensen met expertise die goed ondersteunen bij het maken van die plannen”.